

Osnove agroekologije

Prof. dr. sc. Vladimir Vukadinović

"Tla Hrvatske najveće su blago hrvatskog naroda, poznavati ih znači poznavati temelje na kojima počiva hrvatska država" (prof. M. Gračanin)

Tlo je najveći i najznačajniji prirodni resurs cjelokupnog čovječanstva.

Pretjeranim ili neodgovornim korištenjem tla dolazi do pada produktivnosti i konačno destrukcije tla.

Proces upropaštavanja tla je najčešće jednosmjernan, bez realne mogućnosti vraćanja u prethodno stanje. Promjene su naoko "male", što smanjuje potrebnu pozornost i odlaže pravovremeno poduzimanje mjera za zaustavljanje destruktivnih procesa.

- Tlo je samostalna prirodno-povijesna tvorevina (tijelo).
- Faktori tvorbe tla pod kojim ona nastaju i razvijaju se, jesu matični supstrat, živi organizmi, klima, reljef, vrijeme i djelatnost čovjeka.
- Različita tla koja čine ukupni zemljišni pokrov zemlje (pedosferu) rezultat su složenog pedogenetskog procesa u različitim oblicima, zavisno o uvjetima okoliša.
- Pedosfera je otvoreni sustav prema litosferi, atmosferi, hidrosferi i biosferi te se na jednom području istih genetskih činitelja razvijaju ista ili vrlo slična tla.

Plodnost tla

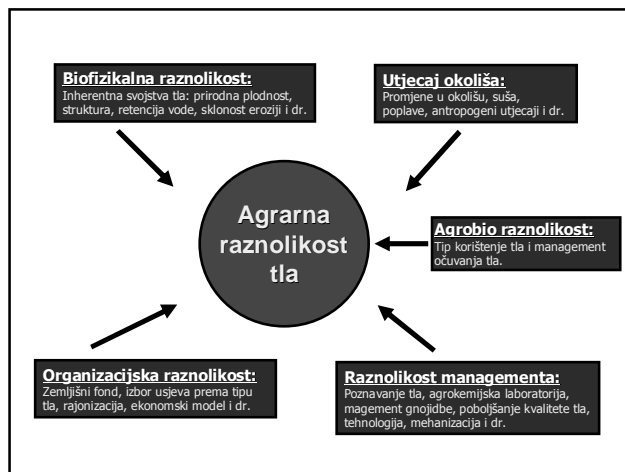
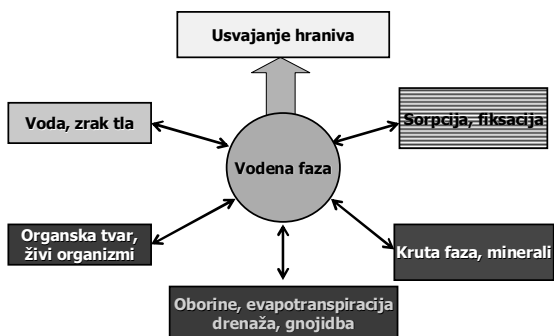
Plodnost je stanje tla obzirom na njegovu sposobnost snabdjevanja biljaka biogenim (neophodnim) elementima ishrane.

- Potencijalna
- Efektivna (produktivnost biljnog staništa)

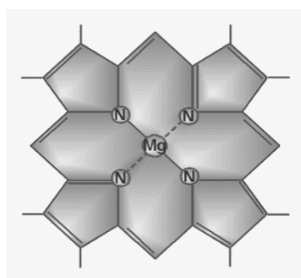
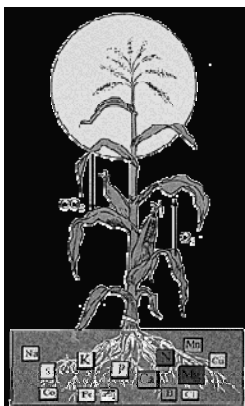
Faktori biljne proizvodnje

Klima	Tlo	Usjev
Oborine	Organska tvar	Vrsta/ kultivar
- količina	Tekstura	datum sjetve
- raspored	Struktura	Količina sjemena
Temperatura	CEC	Raspored biljaka
Humidnost	Saturacija bazama	Kvalitet sjemena
Svjetlo	Topografija	Evapotranspiracija
- intenzitet	Nagib	Raspoloživost vode
- kvalitet	Temperatura tla	Ishrana
- duljina dana	Obrada	Zaštita
Altituda	Drenaža	-insekti
Latituda	Dubina soluma	-korovi
Vjetar		-bolesti
- brzina		Efikasnost žetve
- raspored		
CO ₂ konc.		

Osnovna relacija tlo-biljka

Primarna organska produkcija

ULOGA TLA

Prema *Kovdi i Rozanovu (1988.)* Pedosfera i tlo imaju najvažnije globalne uloge:

1. Uvjetuje i osigurava postojanje života na Zemlji.
2. Osigurava postojanje uzajamnog djelovanja velikog geološkog i malog biološkog kruženja tvari na zemljinoj površini.
3. Regulira kemijski sastav atmosfere (u nižim slojevima) i biološkog kruženja tvari na zemljinoj površini.
4. Regulira biosferne procese. Raspodjela živih organizama i njihova brojnost u velikoj mjeri određena je klimatskom uvjetima i razlikama u plodnosti tla.
5. Akumulira aktivnu organsku tvar i s njom kemijsku energiju (humusne tvari) na zemljinoj površini.

Struktura globalne uloge pedosfere prema Blum-u (1987) je:

1. **Proizvodna**
2. **Filtarsko-pufersko-transformacijska**
3. **Genofonska** (pedosfera je segment biosfere najbogatiji organizmima)
4. **Infrastrukturna** (tlo je "nosač" svih objekata ljudskog rada)
5. **Sirovinska** (glina, šljunak, pijesak i mineralne sirovine iz pedosfere).

Uloga tla kao supstrata biosfere sastoji se od slijedećih funkcija:

1. **PROIZVODNA FUNKCIJA** - tlo kao stanište biljaka.
2. **BIOTOPSKA FUNKCIJA** - tlo kao životni prostor za mikroorganizme i životinje, dio životnog prostora biocenoze.
3. **TRANSFORMACIJSKA FUNKCIJA** - pretvorba tvari u tlu procesima raspadanja, izgradnje, fiksacije i mobilizacije.
4. **FUNKCIJA REGULIRANJA** - tlo kao regulator tvari i kruženja tvari u prirodi; tlo je snažan regulator dušika, vode i topline u ekosferi.
5. **FILTARSKO-PUFERNA FUNKCIJA** - tlo kao filter iskazuje kroz osnovne fizikalne, kemijske, fizikalno-kemijske i biokemijske procese koji se u njemu odigravaju.
6. **SIROVINSKA FUNKCIJA** - supstance tla kao sirovine (trset, glina, šljunak, pijesak itd.).
7. **FUNKCIJA GRADILIŠTA** - tlo kao stanište građevina, tehničkih postrojenja i prometnica.